

AOW-aanspraken:

De consequenties van een opbouwverzekering

Luc Verschuren

Ongeveer 13 procent van de inwoners van Nederland tussen de 15 en 65 jaar had eind 2004 onvolledige AOW-aanspraken. Van de 65-plussers had 7 procent een onvolledige AOW-uitkering. Vooral eerstegeneratieallochtonen, in het bijzonder met een niet-westerse herkomst, hebben aanzienlijk verminderde AOW-aanspraken. Ook in bepaalde grensgemeenten is, vooral als gevolg van arbeid in het buitenland, vaak sprake van onvolledige AOW-aanspraken.

1. Inleiding

De Algemene Ouderdomswet (AOW) is een volksverzekering met als doel verzekerden een welvaartsvast ouderdomspensioen te garanderen bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd. De kring der verzekerden voor de AOW bestaat in de regel uit alle ingezetenen van Nederland tussen de 15 en 65 jaar. Er gelden echter regels die deze kring van verzekerden uitbreiden of beperken. Niet-ingezetenen, die arbeid verrichten in Nederland en hierdoor onderworpen zijn aan het Nederlandse loonbelastingregime, zijn bijvoorbeeld ook verzekerd voor de AOW. Ingezetenen die uitsluitend buiten Nederland arbeid verrichten zijn daarentegen uitgesloten van de kring der verzekerden.

De AOW is een opbouwverzekering. Dat betekent dat de hoogte van de AOW-uitkering afhankelijk is van het aantal verzekerde jaren¹. Meer specifiek houdt dit in dat tussen de 15e en 65e verjaardag een korting van 2 procent wordt toegepast voor elk jaar dat iemand niet verzekerd is geweest of schuldig nalatig is geweest de verschuldigde jaarpremie te betalen. Om in de toekomst een volledige AOW-uitkering te ontvangen, kunnen personen zich vrijwillig bijverzekeren in periodes waarin zij niet behoren tot de kring der verzekerden.

Voor het speerpunt Vergrijzing is in het CBS onderzoek verricht naar de hoogte van de AOW-aanspraken in Nederland. Hierbij zijn gegevens van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) gebruikt. In dit artikel wordt geanalyseerd in hoeverre onder de inwoners van Nederland tussen de 15 en 65 jaar sprake is van onvolledige AOW-aanspraken. Bovendien wordt ingegaan op de belangrijkste oorzaken en enkele gevolgen van onvolledige aanspraken.

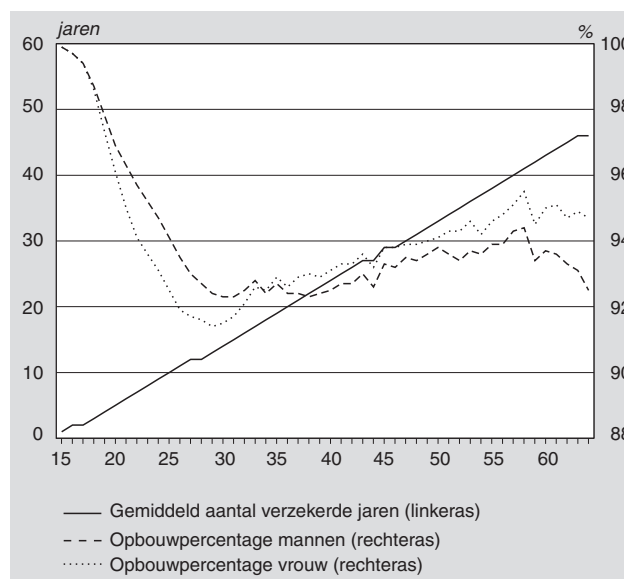
De analyses voor dit artikel hebben betrekking op alle inwoners van Nederland tussen de 15 en 65 jaar eind 2004. Ongeveer 13 procent had toen te maken met een onvolledige AOW-opbouw². Van de personen tot en met 30 jaar had 8 procent te maken met onvolledige aanspraken. Met 15 procent was dit aandeel aanzienlijk hoger onder de inwoners ouder dan 30 jaar.

2. Het vaststellen van AOW-aanspraken

De hoogte van AOW-aanspraken kan op verschillende manieren worden vastgesteld. Zo kan per persoon bijvoorbeeld worden gekeken naar het aantal verzekerde jaren voor de AOW. De gemiddelde hoogte van de aanspraken van een groep personen is dan gelijk aan het gemiddelde aantal verzekerde jaren van alle personen in deze groep. Gezien de opbouwsystematiek van de AOW, heeft dit gemiddelde aantal verzekerde jaren een nagenoeg lineair verloop, wanneer deze wordt afgezet tegen de variabele leeftijd (figuur 1).

Een meeteenheid die beter vergelijkbaar is tussen personen van verschillende leeftijden, is het opbouwpercentage voor de AOW. Dat percentage is gelijk aan de verhouding tussen het aantal verzekerde jaren en het maximaal mogelijke aantal verzekerde jaren. Het maximaal mogelijke aantal verzekerde jaren is afhankelijk van de leeftijd van de desbetreffende persoon. Zo kan iemand op zijn achttiende verjaardag maximaal drie jaar verzekerd zijn. In figuur 1 is het gemiddelde opbouwpercentage naar leeftijd afzonderlijk weergegeven voor mannen en vrouwen. In figuur 1 is te zien dat het opbouwpercentage een ander beeld geeft dan het gemiddelde aantal verzekerde jaren. Vooral jongvolwassenen hebben te maken met een relatief laag gemiddeld opbouwpercentage, oftewel een lage AOW-opbouw.

1. AOW-opbouw naar leeftijd en geslacht, ultimo 2004

3. Onvolledige AOW-opbouw

Iemand bouwt geen aanspraken op voor de AOW wanneer hij of zij niet behoort tot de kring van verzekerden voor de AOW. In de eerste plaats worden geen aanspraken opgebouwd als iemand niet behoort tot de ingezetenen van Nederland. Van een uitzondering op deze regel is sprake wanneer een van de regels voor uitbreiding van de kring der verzekerden voor de AOW³⁾ van toepassing is. Zo zijn (buitenlandse) grensarbeiders, die arbeid verrichten in Nederland, doorgaans ook verzekerd voor de AOW.

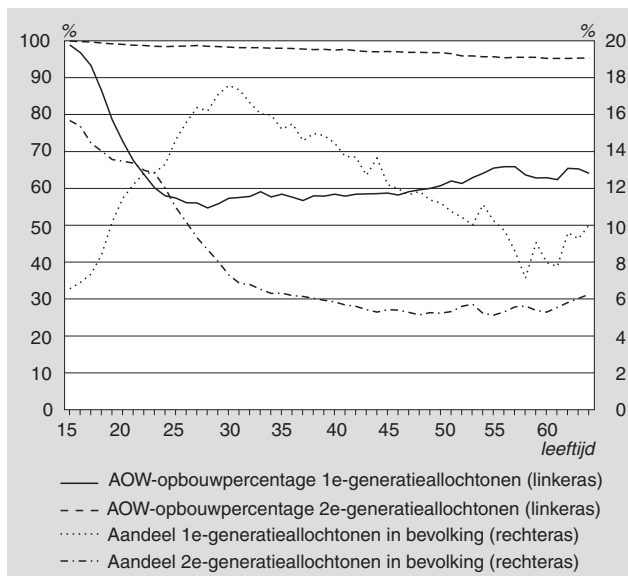
Daarnaast kunnen regels voor beperking van de kring der verzekerden leiden tot onvolledige AOW-aanspraken. Deze regels hebben als doel dubbele verzekering en premieheffing van personen te voorkomen. Van een dergelijke situatie is bijvoorbeeld sprake wanneer een ingezetene van Nederland grensarbeid verricht. Ten slotte worden geen aanspraken opgebouwd wanneer een persoon, bij verplichte verzekering, schuldig nalatig is de verschuldigde premie te betalen.

3.1 Ingezetenschap buiten Nederland

Perioden van ingezetenschap in een ander land dan Nederland kunnen leiden tot een korting op de AOW-aanspraken. De totale duur van perioden van ingezetenschap in het buitenland wordt dan in mindering gebracht op de verzekerde periode van een persoon. Deze mindering is van kracht, tenzij sprake is van vrijwillige verzekering of een van de regels voor uitbreiding van de kring der verzekerden van toepassing is. Immigranten en remigranten zijn de specifieke groepen die te maken kunnen krijgen met dergelijke situaties.

Het effect van internationale migratie op de AOW-opbouw van personen is duidelijk merkbaar. Zo ligt het gemiddelde AOW-opbouwpercentage voor ingezetenen van Nederland, die in hun leven ooit een periode in het buitenland hebben gewoond (remigranten), met 77 procent beduidend lager

2. AOW-opbouw allochtonen naar leeftijd, ultimo 2004

dan het gemiddelde opbouwpercentage van 94 procent voor de totale populatie. Voor eerstegeneratieallochtonen (immigranten) ligt het gemiddelde opbouwpercentage met 61 procent nog aanzienlijk lager. Tweedegeneratieallochtonen hebben, met een gemiddeld opbouwpercentage van 98 procent, veel minder te maken met onvolledige aanspraken als gevolg van ingezetenschap in een ander land dan Nederland. Deze personen hebben in de meeste gevallen hun hele leven tot nog toe in Nederland gewoond.

De gemiddelde AOW-aanspraken van deelpopulaties met relatief veel eerstegeneratieallochtonen worden sterk gedrukt door de gemiddeld lage aanspraken van deze immigranten. Zo hangen relatief lage gemiddelde AOW-aanspraken voor personen rond de 30 jaar sterk samen met een grote groep eerstegeneratieallochtonen met beperkte AOW-aanspraken. Dit effect is vooral zichtbaar bij jonge vrouwen. Veel allochtone vrouwen zijn, ten behoeve van gezinsvorming of gezinshereniging, pas op latere leeftijd naar Nederland gemigreerd, waardoor zij te maken hebben met een aanzienlijk verminderde AOW-opbouw (SER, 2000). De gemiddelde aanspraken onder jongeren zijn relatief hoog. Voor een belangrijk deel heeft dit te maken met het feit dat zich onder de laagste leeftijdsklassen relatief weinig eerstegeneratieallochtonen bevinden.

3.2 Uitbreiding en beperking kring der verzekerden

Regels voor uitbreiding en beperking van de kring der verzekerden voor de AOW beïnvloeden de hoogte van de AOW-aanspraken. Personen die behoren tot de kring der verzekerden voor de AOW zijn per definitie verplicht verzekerd. In de context van deze verplichte verzekering zijn er enkele bijzondere situaties.

In de eerste plaats kunnen personen, die niet verplicht verzekerd zijn voor de AOW, kiezen om zich vrijwillig bij te verzekeren. Dit kunnen personen bijvoorbeeld doen wanneer ze tijdelijk in het buitenland woonachtig zijn. Van de inwoners van Nederland tussen de 15 en 65 jaar hadden eind 2004 ongeveer duizend personen zich ooit vrijwillig verzekerd. In de tweede plaats zijn personen, die wel verplicht verzekerd zijn voor de AOW, niet verzekerd voor de perioden waarin ze schuldig nalatig zijn geweest de verschuldigde premie te betalen. Deze premieplicht geldt voor alle verzekerden met een inkomen. Van schuldige nalatigheid in het verleden ondervonden eind 2004 ongeveer 20 duizend personen invloed op hun aanspraken voor de AOW. Ten slotte is in bepaalde gevallen sprake van een vrijstelling voor personen van de verzekeringsplicht voor de volksverzekeringen. Hiervan is bijvoorbeeld sprake wanneer een ingezetene van Nederland een uitkering ontvangt ingevolge een buitenlandse wettelijke regeling betreffende sociale zekerheid⁴⁾. Ongeveer 2 duizend inwoners van Nederland tussen de 15 en 65 jaar hadden hier ooit te maken mee gehad.

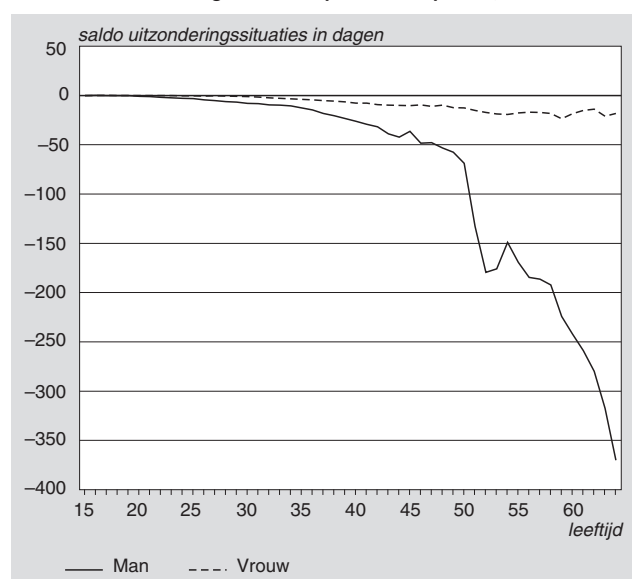
Met als voornaamste doel dubbele verzekering van personen te voorkomen, gelden er regels die de kring der verzekerden voor de AOW beperken. In deze gevallen worden personen doorgaans geacht al over een andere adequate voorziening te beschikken. Zo is een persoon onverzekerd wanneer deze, als ingezetene van Nederland, arbeid

verricht in het buitenland. Van de totale Nederlandse bevolking tussen de 15 en 65 jaar ultimo 2004 ondervonden ruim 221 duizend personen hier invloed van op hun AOW-aanspraken. Ook onverzekerd voor de AOW zijn personen die werkzaam zijn bij een volkenrechtelijke organisatie, zoals de Verenigde Naties, en hierdoor vallen onder een sociale zekerheidswet van een andere mogendheid dan Nederland. Eind 2004 werden de AOW-aanspraken van nog geen duizend personen door dergelijke situaties beïnvloed.

Regels voor uitbreiding van de kring der verzekerden voorkomen juist dat personen, gedurende bepaalde perioden, niet verzekerd zijn voor de AOW of een soortgelijke verzekering. In deze gevallen worden personen namelijk niet geacht al te beschikken over een andere adequate voorziening. Zo zijn grensarbeiders, voor de perioden dat zij in Nederland grensarbeid verrichten, doorgaans wel verzekerd voor de AOW. Ultimo 2004 ondervonden ruim duizend inwoners van Nederland tussen de 15 en 65 jaar invloed op hun AOW-aanspraken van dit soort grensarbeid in het verleden. Ook Nederlandse studenten die in het buitenland studeren en Nederlanders die in het buitenland woonachtig zijn, maar in Nederlandse overheidsdienst zijn, werken op een Nederlandse diplomatieke of consulaire post of werken bij een permanente vertegenwoordiging van Nederland bij een internationale organisatie, zijn gedurende desbetreffende perioden wel verzekerd voor de AOW. Ultimo 2004 was het totale aantal ingezetenen van Nederland tussen de 15 en 65 jaar dat van een van deze gebeurtenissen invloed op de AOW-aanspraken ondervond bijna nihil.

Kortom, de uitgangssituatie voor de AOW is dat personen aanspraken opbouwen tijdens de perioden dat zij woonachtig zijn in Nederland. De hiervoor genoemde uitzonderingssituaties zorgen voor een verhoging dan wel een verlaging van de AOW-aanspraken ten opzichte van de AOW-opbouw volgens de uitgangssituatie. Hierbij geldt dat de voor uitzonderingssituaties gecorrigeerde AOW-opbouw van een persoon uiteindelijk niet hoger kan zijn dan het maximum van 50 verzekerde jaren.

3. Invloed uitzonderingssituaties op AOW-aanspraken, ultimo 2004

Wanneer de tijdvakken van alle in deze paragraaf behandelde uitzonderingssituaties worden gesaldeerd, ontstaat een saldo, dat de totale invloed van de uitzonderingssituaties op de AOW-opbouw van een persoon weergeeft⁵⁾. In figuur 3 is te zien dat, in tegenstelling tot mannen, vrouwen nauwelijks te maken hebben met vermindering van de AOW-aanspraken, als gevolg van uitzonderingssituaties. Mannen van 64 jaar hebben, gemiddeld genomen, te maken met een vermindering van de AOW-aanspraken met één verzekerd jaar. In de figuren 1 en 3 is te zien dat het verschil in AOW-opbouw tussen mannen en vrouwen boven de leeftijd van ongeveer 35 jaar sterk samenhangt met de vermindering van de AOW-opbouw van mannen, als gevolg van uitzonderingssituaties.

Het effect van uitzonderingssituaties op de AOW-aanspraken van een inwoner van Nederland is per saldo niet vaak positief. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat immigranten slechts in beperkte mate gebruik maken van de mogelijkheid tot vrijwillige verzekering. Immigranten zijn vaak niet op de hoogte van de mogelijkheid tot vrijwillige inkoop van verzekerde jaren. Uit onderzoek door de SVB blijkt dat ook emigranten in weinig gevallen gebruik maken van vrijwillige verzekering. Als belangrijkste oorzaak wordt genoemd dat ook emigranten vaak onvoldoende geïnformeerd zijn over de mogelijkheid van vrijwillige verzekering (Jonge, T. de, 2005).

4. Bevolkingsgroepen met beperkte AOW-opbouw

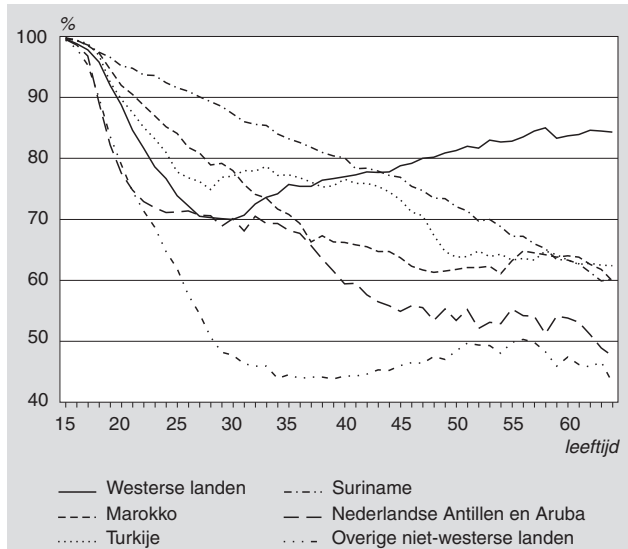
Er zijn verschillende bevolkingsgroepen in Nederland, waarin vaak sprake is van onvolledige AOW-opbouw. In deze context dient te worden vermeld dat, in theorie, voor iedereen vanaf het 65^e levensjaar een inkomen gegarandeerd is, dat gelijk is aan de hoogte van een volledige AOW-uitkering. Personen met een gekorte AOW-uitkering kunnen een beroep doen op de bijstand om hun AOW-gat op te vullen, mits overig huishoudinkomen en eigen vermogen niet boven de toegestane normen voor het desbetreffende huishouden uitkomen.

4.1 Niet-westerse immigranten

Door een beperkte verblijfsduur in Nederland hebben vooral niet-westerse immigranten (eerstegeneratieallochtonen) vaak een onvolledige AOW-opbouw. Momenteel bestaat de groep personen met een gekorte AOW-uitkering dan ook voor een groot gedeelte uit de grootste minderheidsgroepen in Nederland, namelijk Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen. Het overgrote deel van personen met een Turkse, Marokkaanse of Surinaamse nationaliteit heeft bovendien op dit moment een gekorte AOW-uitkering (Nederland et al. 2005).

Het algemene beeld voor niet-westerse allochtonen is dat het gemiddelde opbouwpercentage voor de AOW lager is naarmate de leeftijd toeneemt. Een belangrijke oorzaak hiervan is dat het aandeel tweedegeneratieallochtonen binnen de totale populatie niet-westerse allochtonen hoger is in de lage leeftijdsklassen dan in de hoge leeftijdsklassen. De relatief hoge aanspraken van deze tweedegeneratieal-

4. Opbouwpercentage AOW allochtonen naar leeftijd en herkomst-groepering, ultimo 2004

lochtonen hebben een verhogend effect op de gemiddelde AOW-opbouw van de niet-westerse allochtonen in de lagere leeftijdsklassen.

Onder niet-westerse allochtonen is de AOW-opbouw het laagst in de categorie 'overige niet-westerse allochtonen'. Deze categorie bestaat voor een belangrijk deel uit immigranten uit landen als Irak, China, Afghanistan, Iran en Somalië. Veel personen uit deze groep hebben onvolledige aanspraken, doordat zij pas op late leeftijd naar Nederland zijn gemigreerd. Ook de gemiddelde AOW-opbouw van Antillianen ligt vrij laag. In deze bevolkingsgroep bevinden zich veel personen die nog relatief kort in Nederland verblijven.

De gemiddelde AOW-opbouw van personen met Turkse en Marokkaanse herkomst ligt structureel iets hoger dan die van Antillianen en 'overige niet-westerse allochtonen'. Vooral onder de hoogste leeftijdscategorieën bevinden zich Turkse en Marokkaanse gastarbeiders, die tijdens de jaren zestig en zeventig in groten getale zijn geïmmigreerd. De gemiddelde AOW-aanspraken van personen met een Surinaamse afkomst zijn het hoogst binnen de grootste minderheidsgroepen in Nederland.

Het gemiddelde opbouwpercentage voor de AOW ligt, met 70 procent, laag voor westerse allochtonen rond de leeftijd van 30 jaar. Het gemiddelde opbouwpercentage van alle westerse allochtonen samen ligt met ongeveer 80 procent echter aanzienlijk hoger dan het gemiddelde opbouwpercentage van ongeveer 70 procent van alle niet-westerse allochtonen samen.

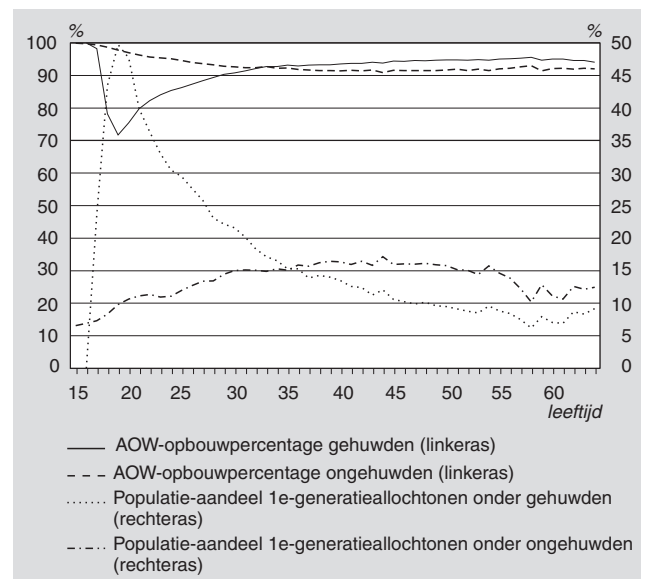
4.2 AOW en burgerlijke staat

De hoogte van een AOW-uitkering is, naast de hoogte van de aanspraken, afhankelijk van de huishoudsituatie van de desbetreffende persoon. Het netto maandelijkse ouderdomspensioen voor gehuwden⁶⁾ bedraagt 50 procent van het nettominimumloon per maand. Voor ongehuwden en

alleenstaande ouders met een kind jonger dan 18 jaar bedragen de uitkeringen achtereenvolgens 70 en 90 procent van het nettominimumloon. Al deze bedragen betreffen volledige AOW-uitkeringen, oftewel uitkeringen bij volledige AOW-aanspraken op de 65e verjaardag.

Na het bereiken van de 65^e verjaardag kan een pensioengerechtigde bovendien recht hebben op een AOW-toeslag voor een partner die nog geen 65 jaar is. Deze toeslag komt dan bovenop de reguliere AOW-uitkering. Per 1 januari 2015 vervalt deze AOW-toeslag. Personen die na deze datum 65 worden, kunnen zodoende geen aanspraak meer maken op een dergelijke toeslag. Door het wegvallen van de toeslag zouden in de toekomst meer pensioengerechtigden met hun inkomen onder het bijstandsniveau kunnen uitkomen, waardoor in potentie meer mensen een beroep zullen doen op de bijstand.

5. AOW-opbouw naar leeftijd en burgerlijke staat, ultimo 2004

In vrijwel alle leeftijdsklassen is sprake van verschillen in AOW-opbouw tussen gehuwden en ongehuwden. Vanaf de leeftijd van ongeveer 30 jaar liggen de AOW-aanspraken van gehuwden structureel iets hoger dan die van ongehuwden. Opvallender is het grote verschil in de hoogte van de aanspraken in de lagere leeftijdsklassen. Met een minimum van 72 procent voor 19-jarigen, ligt het gemiddelde opbouwpercentage voor de AOW van gehuwden onder de 30 jaar relatief laag.

De voornaamste oorzaak van de verschillen in AOW-opbouw tussen gehuwden en ongehuwden ligt in het bevolkingsaandeel van eerstegeneratieallochtonen. Zo hangt het lage gemiddelde opbouwpercentage van gehuwden in de lagere leeftijdsklassen sterk samen met een piek van het aandeel eerstegeneratieallochtonen in de populatie in deze leeftijdsklassen. Hierbij speelt een rol dat jonge eerstegeneratieallochtonen vaker gehuwd zijn dan jonge autochtonen. Onder de jongere cohorten eerstegeneratieallochtonen zijn vrouwen oververtegenwoordigd. Gezinsvorming en gezinshereniging van allochtone gezinnen in Nederland spelen hier, zoals eerder vermeld, een belangrijke rol. Ten

slotte zijn ook de structureel lagere AOW-aanspraken voor ongehuwden in de hogere leeftijdsklassen voornamelijk te verklaren door een relatief hoog bevolkingsaandeel van eerstegeneratieallochtonen in deze leeftijdsklassen.

5. Grote steden en grensgemeenten

In bepaalde gemeenten komen onvolledige AOW-aanspraken vaker en in sterkere mate voor dan in andere gemeenten. Een gevolg hiervan is dat in de toekomst in bepaalde gemeenten meer mensen, in meerdere mate, een beroep kunnen doen op de bijstand. Dit heeft consequenties voor de financiën van deze gemeenten. Gemeenten krijgen voor de uitvoering van de bijstand namelijk een bepaald budget toegekend. Bij veel aanvragen voor bijstand zou het voor kunnen komen dat het budget van een gemeente niet toereikend is, waardoor de desbetreffende gemeente dit in beginsel binnen de eigen begroting moet opvangen. Aan de andere kant kan een gemeente een eventueel overschot uit het budget vrij besteden. Voor informatie over de Wet Werk en Bijstand wordt verwezen naar de internetpagina van de regering⁷⁾.

Staat 1
Onvolledige AOW-aanspraken naar regio, ultimo 2004

	Aandeel personen met gekorte AOW-aanspraken	Gemiddeld opbouwpercentage AOW	
		Totale populatie	Autochtonen
	%		
Totaal Nederland	13	93,9	98,6
Vaals	50	73,4	92,2
Amsterdam	32	84,3	97,5
's-Gravenhage	30	85,2	97,8
Rotterdam	28	86,9	98,6
Wassenaar	27	83,8	95,3
Kerkrade	27	87,9	96,3
Baarle-Nassau	23	91,4	94,6
Achtkarspelen	3	98,9	99,5
Dantumadeel	3	98,9	99,5
Staphorst	2	99,1	99,6

In staat 1 is informatie opgenomen over onvolledige AOW-opbouw in verschillende gemeenten. Er is een selectie gemaakt van gemeenten met relatief veel en gemeenten met relatief weinig personen met onvolledige AOW-aanspraken. Onder de gemeenten met de meeste personen met onvolledige aanspraken bevinden zich drie grote steden, te weten Amsterdam, 's-Gravenhage en Rotterdam. De overige gemeenten bestaan uit Wassenaar en de drie grensgemeenten Vaals, Kerkrade en Baarle-Nassau.

Een hoog aandeel personen met onvolledige AOW-aanspraken gaat samen met een laag gemiddeld opbouwpercentage voor de AOW in deze gemeenten. Wanneer de gemiddelde opbouwpercentages worden berekend over enkel de autochtone bevolking in de gemeenten, liggen deze echter aanzienlijk hoger dan wanneer ze worden berekend over de totale populaties. Hieruit blijkt de sterke invloed van de lage AOW-opbouw van allochtonen op de gemiddelde opbouwpercentages. Dat in de grote steden veel allochtonen wonen, is algemeen bekend. In de grens-

gemeenten wordt het effect van allochtonen vooral bepaald door immigratie vanuit België en Duitsland. Wassenaar, ten slotte, is een gemeente waar de groep allochtonen voor een belangrijk deel bestaat uit immigranten uit Groot-Brittannië en de Verenigde Staten.

De gemiddelde AOW-opbouw van autochtonen in Wassenaar en de drie grensgemeenten ligt ver onder het landelijke gemiddelde. Voor de gemeente Wassenaar is een belangrijke oorzaak dat veel inwoners tijdelijk in het buitenland hebben gewoond. Voor de gemeenten Vaals, Kerkrade en, in mindere mate, voor Baarle-Nassau speelt grensarbeid in België en Duitsland een belangrijke rol bij onvolledige AOW-opbouw van de autochtone bevolking.

Grensarbeiders die arbeid verrichten in het buitenland vallen in de meeste gevallen onder het loonbelastingregime van het land waar de arbeid wordt verricht. Hierbij dient te worden opgemerkt dat bij grensarbeid doorgaans sprake is van complementariteit met AOW door aanspraken op grond van een wettelijke regeling en eventueel ook nog een aanvullende pensioenregeling in het land waar de arbeid wordt verricht (SER, 2000).

Technische toelichting

De meeste cijfers in dit artikel zijn gebaseerd op eigen berekeningen. De hoogte van de AOW-aanspraken van een persoon wordt hierbij in twee stappen bepaald. In de eerste plaats wordt, voor alle ingezetenen van Nederland tussen de 15 en 65 jaar, de totale periode na de 15^e verjaardag bepaald, waarin zij woonachtig zijn geweest in Nederland. De bron van deze gegevens is de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA).

In de tweede plaats wordt de totale duur van deze periode gecorrigeerd voor eventuele tijdvakken, waarin sprake is geweest van omstandigheden, zoals gedefinieerd in de regels voor uitbreiding en beperking van de kring der verzekerden, krachtens de Algemene Ouderdomswet. Informatie over dergelijke tijdvakken is afkomstig van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Verzekerde tijdvakken van vóór de invoering van de AOW kunnen niet nauwkeurig worden vastgesteld, omdat deze afhankelijk zijn van gebeurtenissen in de toekomst (overgangsregeling)⁸⁾. Om deze reden worden eventuele verzekerde tijdvakken van vóór 1957 gebaseerd op het al dan niet woonachtig zijn geweest in Nederland van de desbetreffende persoon tijdens deze periode.

Opbouwpercentage voor de AOW

Personen kunnen voor de AOW verzekerd zijn tussen hun 15e en 65e verjaardag. Het opbouwpercentage voor de AOW is gelijk aan het aantal verzekerde jaren voor de AOW, in procenten van het maximaal mogelijke aantal verzekerde jaren. Iemand die net 18 jaar is geworden kan op dat moment maximaal drie jaar verzekerd zijn. Indien deze persoon één jaar onverzekerd was, is het opbouwpercentage voor de AOW met eenderde verminderd tot 66,7 procent.

Grensarbeid

Voor dit artikel is sprake van grensarbeid wanneer een ingezetene van een land arbeid in dienstbetrekking verricht in een ander land en hij of zij op grond hiervan onder het loonbelastingregime van dat andere land valt.

Literatuur

Jonge, T. de, 2005, Onverzekerd vertrokken. Sociale Verzekeringsbank (SVB).

Nederland, T., C. Rajjer, M. Stavenuiter, 2005, 65-plussers in de min. Verwey-Jonker Instituut.

SER, 2000, Onvolledige AOW-opbouw. Publicatienummer 5, Sociaal Economische Raad (SER).

Dijkhoff, A.A.J. et al, 2005, Sociaal Zakboek; Sociale Verzekering. Kluwer.

Noten in de tekst

¹⁾ Voor personen die ten tijde van de invoering van de AOW (1957) 15 jaar of ouder waren, geldt een overgangsregeling. Op basis van deze regeling kunnen personen fictieve verzekerde jaren toegekend krijgen. Om een beroep te kunnen doen op deze regeling, gelden bepaalde eisen. (Artikel 55 AOW).

²⁾ Voor berekening van fracties personen met onvolledige AOW-aanspraken worden tijdvakken van vóór de invoering van de AOW (1957) nooit als ontbrekende tijdvakken meegerekend. Bovendien worden in deze context slechts aanspraken met minimaal één onverzekerd jaar als onvolledige aanspraken beschouwd. Voor berekening van gemiddelde opbouwpercentages worden eventuele verzekerde periodes voor personen van vóór 1957 bepaald op basis van het al dan niet woonachtig zijn geweest in Nederland. Bij deze berekeningen is de grens van één onverzekerd jaar niet relevant.

³⁾ Besluit uitbereiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1999, art. 12–23.

⁴⁾ Voorwaarden hierbij zijn dat de uitkering tenminste gelijk is aan zeventig procent van het wettelijk minimumloon en dat bovendien in Nederland geen arbeid wordt verricht door de desbetreffende persoon. (Dijkhoff et al. 2005).

⁵⁾ Bij het bepalen van aantallen personen die ooit met de verschillende uitzonderingssituaties te maken hebben gehad, zijn personen, voor wie de tijdvakken van verschillende gebeurtenissen elkaar precies compenseren, niet meegerekend. Per saldo ondervinden deze personen immers geen invloed van uitzonderingssituaties op hun AOW-aanspraken.

⁶⁾ Onder deze groep vallen bijvoorbeeld ook geregistreerde partners. (Artikel 1 AOW).

⁷⁾ www.regering.nl/actueel/dossieroverzicht/42_20564.jsp

⁸⁾ Raadpleeg de Algemene Ouderdomswet (AOW) voor meer informatie (Artikel 55 AOW).